

egeno, nec non casum quo pro alia causa pia fidejussio fieri debeat, quia uti innuebamus clericus in usus pios impendere debet fructus superfluos beneficii sui. A fortiori ergo potest eosdem fructus fide jubendo obligare pro pauperibus ex necessitate aut pro aliqua causa pia. At si fidejussio fiat de ipsis bonis, requiritur solemnitas juris quæ pro alienationibus necessaria est.

4. Prælati juxta *cit. c. 2. De Solut.* non potest fide jubere de bonis mensæ vel Ecclesiæ suæ, nisi id faciat in utilitatem ipsius mensæ vel Ecclesiæ, et servatis solemnitatibus quæ in alienationibus rerum Ecclesiasticarum requiruntur.

Religiosi, qui possessioni legitimæ renunciarunt non possunt fide jubere, nisi ex consensu prælati et capituli monasterii, et fidejussio debet esse non in commodum individuale ipsius prælati, aut religiosi sed Ecclesiæ vel monasterii *c. 4. h. t.*

5. Obligatio fidejussoris est relativa obligationi debitoris principalis. Hinc non plus obligatur quam sit obligatus debitor principalis. *l. 8. § 7. ff. h. t.* Quare si ex facto ex. gr. ex remissione creditoris contingat liberari debitorem, eo ipso eximitur etiam fidejussor ab obligatione sua etiam solidali.

6. Tria vero beneficia jus concedit fidejussori: scilicet excussionis, divisionis et cedendarum actionum. Primum beneficium de quo jam superius innuimus est ut si fidejussor actione percellatur a creditore, jure exigere possit ut antea excutiatur debitor principalis. Quod beneficium non competit fidejussioni solidali, nec a simplici fidejussore potest invocari, si notorie constet debitorem principalem solvere non posse. Secundum beneficium est divisionis quo scilicet si plures simul fidejusserint, et unus pulsetur ad totum solvendum debitum, hic potest exigere ut etiam alii pro eorum rata portione in jus vocentur. Tertium beneficium est ut fidejussor qui solvit, possit etiam judicialiter cogere creditorem ut sibi cedat omnes actiones, et eorum titulos, et instrumenta creditum respicientia tum contra debitorem principalem tum contra alios confidejussores, si adsint.

7. Quæritur utrum nondum facta solutione debiti possit fidejussor liberari ab onere fidejussionis?

In genere non potest quia obligatio fidejussoris est subsidiaria, et proinde perseverat quoadusque non defecerit obligatio principalis. Hinc transit etiam ad hæredes ejusdem fidejussoris. At in *cap. ult. h. t. Greg. IX.* tres casus adsignat in quibus fidejussor

potest petere liberationem etiam judicialiter a fidejussione, et debitor præstare tenetur etiam nondum soluta principali obligatione. Primus casus est si debitor nimium differat debiti solutionem. Non enim fidejussor præsumitur se voluisse obligare in perpetuum. Quænam vero sit mora necessaria ad concedendam liberationem fidejussori iudex decernet. 2º. Si debitor dissipare incipiat bona patrimonii sui. 3º. Si fidejussor condemnetur ex sententia iudicis ad debitum solvendum, potest etiam ante debiti solutionem statim agere contra debitorem principalem, ut debitor eum liberet a molestiis seu a fidejussione. Obtenta liberatione cessat fidejussio quemadmodum etiam finitur fidejussio 1º. si novatio obligationis efficiatur inter debitorem principalem et creditorem, inconsulto fidejussore. Ex. gr. si quæ debebat ex mutuo incipiat debere ex conductione, vel ex empto. 2º. Si in contractu tempus vel conditio apposita fuerit ad finiendam obligationem fidejussoris, ita ut scilicet aliquis fidejusserit solummodo ad certum tempus vel quoadusque non fuerit verificata aliqua conditio. Si vero creditori, inconsulto fidejussore, prorogare placuerit diem solutionis debiti, non amplius tenebitur fidejussor in securitatem debiti, cui obligatione sua accesserat.

TITULUS XXIII.

De solutionibus.

1. Si fidejussio securitatem creditori procurat, solutio plene ejus juri satisfacit ac debitum extinguit. Solutio definitur 'Idonea præstatio debiti tempore, et loco conveniente legitime facta'. Definitio hæc exhibet veram debiti extinctionem, quæ non haberetur si præstatio non esset idonea, nempe si esset incompleta, vel non fieret loco, et tempore conveniente; nam facta solutione debiti principalis, adhuc reddi deberet indemnitas creditor pro expensis vel incommodis, quæ exinde eidem obvenissent.

2. Si quæretur quinam solvere teneatur, in genere respondendum est, teneri eum qui debitor est, seu quicumque obligatur nulla facta distinctione status clericalis, vel laicalis et sexus: agitur enim de materia justitiæ, quæ clamat, unicuique suum esse reddendum.

3. Hinc etiam clerici suis, et Ecclesiarum oneribus satisfacere debent. Quid vero si prælatus, vel rector Ecclesiæ vel beneficii

possessor non solverit? Teneturne successor obligationibus seu debitis prædecessoris satisfacere? Profecto si debita contracta fuerint per modum obligationis, adhibitis solemnitatibus juris, nullum dubium est debita illa gravare ipsam Ecclesiam, vel beneficium; ac proinde ad successores transeunt.

4. At quid si debita fuerint absque solemnitatibus juris contracta? 1°. Successor non tenetur solvere debita contracta ab antecessore in sui commodum, seu pro privata sua utilitate aut ex alio titulo *c. 2. h. t. et arg. c. 1. De deposito*. Accedit ratio generalis ex principio: 'Antecessor non potest deteriorem reddere conditionem successoris'.

5. At quid dicendum de ære alieno contracto in utilitatem Ecclesie, et insuper quid dicendum si possessor beneficii expensas fecerit, sed vacante beneficio adhuc aliquid solvendum sit ratione illarum expensarum? Distinguendum est. Expensæ istæ optimo jure censendæ sunt tamquam obligatio personæ possessoris et per consequens, possessore deficiente, ejus hæredes tenentur residuas expensas nondum solutas præstare. Ratio hujus conclusionis in eo reponenda est, quod nempe actualis possessor beneficii, ceu usufructuarius bonorum debet ex fructibus beneficii ordinarias, et necessarias expensas facere ad bona beneficii et ad jura beneficii conservanda et tutanda. Quod si expensæ a possessore factæ fuerint tales, quæ superent vires beneficii et fructus bonorum beneficii ipsius, hoc in casu deficiente actuali possessore, si nondum omnes expensæ solutæ fuerint, quæ remanent, solvendæ sunt a novo successore: etenim quisque possessor beneficii non tenetur ultra vires beneficii expensas tolerare idest non tenetur supplere de suis bonis patrimonialibus defectui beneficii. Ergo expensæ hujusmodi magni momenti censentur optime esse onus seu obligatio ipsius beneficii. Quare etiam successor tenetur isto onere quoties non fuerit satisfactum eidem: et in hoc sensu optime Alexander III. disponit in *c. 1. h. t.* Sicut filius debita patris solvere tenetur, ita prælatus debita sui prædecessoris pro Ecclesie necessitate contracta. Conf. Reiffenst. *h. t. n. 16. et seqq.* Hæc vero regula valet quidem re theoretice inspecta: at in praxi servatur norma superius posita, ita nempe ut gravare censeantur ipsum beneficium et per consequens etiam successores solummodo ea debita quæ contracta fuerint cum solemnitatibus juris. Cætera enim præsumuntur talia quæ potuissent a possessore beneficii persolvi ex ordinariis fructibus beneficii.

6. Ad rem facit quæstio resoluta a S. Congr. EE. et RR. die 28. Aprilis 1865. Cujus species hæc erat. Capitulum in insula Siciliæ ad sua jura tuenda iudicium annis 1825 et 1855 subire coactum fuit. Expensæ quas toleravit ingentem summam ducentorum 1176 attingebant. Existimans autem Capitulum istas expensas, quæ factæ fuerant ob utilitatem Ecclesie solvi debere non solum a præsentibus Canonicis, sed etiam a futuris, onus eas solvendi rejecit in ipsam massam capitularem, debitum fructiferum contrahendo. Hunc contractum in forma publica per acta notarii initum Vicarius Generalis, inscio Archiepiscopo tum graviter ægro-tante, probavit. Archiepiscopus inde convalescens ea quæ gesta fuerunt a Capitulo nullius esse valoris dixit eo quod servata non fuerat forma in Const. *Ambitiosæ De Reb. Eccl. alien. vel non designata*; idest eo quia requisitum non fuerat beneplacitum Apostolicum. Deinde post varias vices, tandem Canonici S. Congregationi quendam modum proposuerunt ad debitum contractum extinguendum. Videlicet statuerunt illum solvendum esse annuis ratis intra decennium. Causa discussa est, et proposito dubio: 'An, et quo modo supplicandum sit SS^{mo} pro approbatione propositi modi extinctionis debiti in casu', S. Congreg. respondit 'Affirmative pro sanatione impositionis præfati debiti, et pro approbatione propositi modi extinctionis; ita tamen ut si actuales Capitulares integrum debitum non extinguant, teneantur eorum successores'.

Infertur ex hac decisione, debitum expensarum litis eo quod defuerat beneplacitum Apostolicum, invalide massæ Capitulari fuisse impositum, et illam impositionem indiguissæ sanatione Apostolica ut obligaret successores. Quare sequens regula deducitur: ad solvendas expensas litis pro juribus capitularibus tuendis toleratas non teneri massam capitularem nisi capitulum præventive obtinuerit beneplacitum Apostolicum, nec proinde posse Capitulum sine eodem beneplacito debitum contrahere in præjudicium massæ capitularis, et obligare successores quamvis id faciat ad reintegrandas graves expensas toleratas pro juribus capitularibus defendendis. Hoc enim onus impositum massæ capitulari constituit speciem alienationis. Conf. Acta S. Sedis *vol. 1. pag. 557.*

7. Quid vero si is, qui solvere teneretur, sit non solvendo?

Si debita fuerint contracta ex vitio adversæ fortunæ a jure Romano datur remedium cessionis bonorum. Scilicet debitor bonis suis quæ adhuc habet, valedicere, eaque judici remittere tenetur

ut creditoribus tribuat juxta capacitatem bonorum eorundem; ipse vero debitor promittere debet se præstiturum quod deest si ad pinguiorem fortunam devenerit *l. 4. ff. De Cession. bonor.*

8. Jus vero canonicum aliquantisper dispositionem immutavit relate ad clericos debitores, induxitque privilegium *competentiae* seu *deducto ne egeat*, quod cum *cap. Odoardus 3. h. t.* sit introductum, dicitur etiam privileg. ex *cap. Odoardus*. Species capituli est: Clericus quidam nomine Odoardus in diocesi Remensi debita contraxerat cum pluribus. Creditores convenerunt eum coram officiali Archidiaconi Remensis. Odoardus confessus est debita, at declaravit se propter inopiam ea solvere non posse. Officialis nihilominus in eum sententiam tulit excommunicationis. Odoardus persentiens se ex sententia illa gravatum conquestus est apud Summum Pontificem Gregorium IX., qui iudices delegavit iisque mandavit ut si constitisset, Odoardum solvere non posse debita in parte, vel in toto, reciperent ab eo idoneam cautionem qua sponderet se debita illa soluturum si ad pinguiorem fortunam devenisset et deinde relaxarent sententiam tribunalis archidiaconi Remensis.

9. Quæ decretalis ut intelligatur sciendum est hodierno jure post dispositionem Tridentinam in *c. 3. sess. 25. de Ref.* censuras in judiciis non esse adhibendas nisi in subsidium alterius cujusque remedii civilis, puta captionis pignoris, executionis realis, distractionis personæ. Immo usus censurarum in judicialibus negotiis prorsus disparuit. At veteri jure potuisset etiam in causis civilibus tribunal ecclesiasticum adhibere censuras quoties reus contumaciter restitisset præcepto iudicis ceu traditur in *c. Dilecto. De Sent. excomm. in 6º*. Quod si censuræ sortitæ non fecissent suum effectum, ceu remedium subsidiarium adhibebatur incarcerationio, vel districtio personalis. Quoad excommunicationem insuper animadvertendum est solitos fuisse iudices censuras decernere non solum cum contumacia esset vera, et certa, sed etiam cum esset præsumpta. Quo in casu perdurabat vinculum censuræ quoadusque patuisset reum non fuisse contumacem. Quoniam vero in specie capituli non evidenter constabat utrum jure, vel immerito Odoardus mandato iudicis de solvendis debitis non obtemperasset hinc sententia tribunalis valida per se erat. Quare Pontifex non mandavit ut nulla declararetur sententia, sed præcepit ut relaxaretur quoties de clerici inopia constitisset.

Quo posito, cum excommunicatio esset remedium ordinarium quo clericus adigeretur ad obsequendum præcepto iudicis de solvendis debitis, hinc relaxatio sententiæ idem erat ac liberatio clerici a molestiis judicialibus quoad debitorum solutionem. Hinc merito doctores inferunt ex dispositione *cap. 3. h. t.* clericum qui non possit contracta debita solvere a judicialibus molestiis eximi.

10. Insuper cum censeatur non posse in solutionem debiti aliquid impendere, qui vix possideat necessaria pro sua sustentatione, hinc inferunt doctores in privilegio *cap. Odoardus* etiam comprehendere exemptionem clerici, propter ejus honestam sustentationem, ab actione judiciali, quoad eam partem substantiæ suæ, quæ ad ejus sustentationem necessaria est. Quare concludunt doctores clericum exemplo romani militis privilegio *competentiæ* gaudere, seu privilegio quo salva semper remaneat portio substantiæ *competens* pro honesta sustentatione. Ergo clericus privilegium habet ut si debita solvere ob inopiam nequeat, non possit excommunicari et incarcerari aut aliter molestiis urgeri, et, si bona possideat, non cogatur omnibus bonis cedere, sed semper reservetur portio necessaria pro honesta ejus sustentatione seu *deducto* ne egeat, præstita tamen idonea cautione, ut si ad pinguiorem fortunam devenerit contracta debita solvere teneatur. Idonea autem cautio in sensu juris esset vel pignoratitia, vel fidejussoria; at ipsa glossa in *hoc capite v. idonea* animadvertit, hanc duplicem cautionem in casu clerici are alieno gravati haberi non posse. Hinc sufficit cautio juratoria, quæ quoad clericum qui bonæ fidei supponitur, non minimi æstimanda est, per eam enim clericus censetur facere quod potest ad debitum solvendum *can. Faciat. c. 22. q. 2.*

11. Ut vero clericus privilegio *competentiæ* gaudeat requiruntur nonnullæ conditiones. 1º. Ut clericus non sit uxoratus; nam ut supra vidimus in *tit. De cler. conjug.* Clericis conjugatis reservatur solummodo duplex privilegium canonis, nempe et fori. Bonifacius enim VIII. in *c. un. eod. tit. in 6º*. ait: 'In cæteris eos gaudere nolumus privilegio clericali'; 2º. ut clericus confiteatur debita sua; hinc si clericus ex malitia debita deneget, et vincatur, privilegio frui nequit. Nam privilegium hujusmodi suam formam recipit ex *cap. Odoardus* in quo clericus ingenue debita confessus est; 3º. ut debita proveniant ex contractibus, et negotiis civilibus, non vero descendant ex delicto, vel quasi delicto.

Ita ex sensu capituli, in quo nulla mentio est de iudicio criminali sive criminaliter acto sive civiliter, nec de pœna ratione delicti, vel dolosæ actionis debita. In hac exceptione doctores optimæ notæ comprehendunt etiam clericum qui in ludis prohibitis, vel in mala vitæ conversatione bona sua dissipaverit; 4º. ut pulsetur actione personali, nam est privilegium personæ. Hinc non gaudet hoc privilegio clericus qui percussatur actione reali, qua actor rem suam tamquam dominus recuperare nititur. Ex. gr. si clericus sit debitor ratione depositi et a deponente restitutio rei expostuletur. In debito autem personali hypothecario clericus privilegio gaudet, quia debitum hoc principaliter est personale, et hypotheca solummodo accedit in securitatem solutionis. Dixi in debito personali clerici. Nam si creditor persequeretur penes clericum actione reali rem vinculo hypothecæ ligatam a priore domino quam nunc clericus possidet, non videtur posse invocari privilegium competentie favore clericum. Ratio est, quia res transit cum onere suo, nec conditio creditoris fieri debet deterior, eo quod res vinculo hypothecario subjecta a priore domino transit ad clericum.

12. Quærent doctores utrum valeat renunciatio quæ huic privilegio fiat a clerico ære alieno gravato. In *tit. pen. De pact.* exhibetur principium, unumquemque posse privilegio suo renunciare. Hinc non desunt qui dicunt, sustineri hanc renunciationem. Verum magis recepta est contraria sententia quæ tenet hanc renunciationem non valere quia privilegium competentie non est inductum proprie in favorem individualem personarum juxta sensum *t. penult. cit. lib.* sed potius consideratur ceu privilegium, introductum in favorem totius ordinis clericali ne clericus debitis oneratus in dedecus cætus ecclesiastici judicialiter plus æquo vexetur, et cogatur victum sibi mendicare. Hæc sufficiant de iis qui solvere tenentur.

13. Quid vero si solvit is qui solvere non tenebatur? Conceditur eidem conditio indebiti. Condicere in casu idem est ac repetere actione personali in iudicio id quod indebite fuit solutum; scilicet quod solutum fuit sine onere. De hac re agit *c. ult. h. t.* in quo peculiariter consideranda est dispositio quoad onus probationis. Scilicet in genere qui conditionem experitur ceu actor, probare tenetur se indebite solvisse, quæ dispositio etiam firmatur *l. 25. ff. De prob.* Quodsi adversarius denegat factum solutionis, et vincatur de accepta solutione, ipse et non amplius actor

tenetur probare debitum fuisse sibi, quod in solutione accepit. Ratio optima suppetit, quia nempe convictus de mendacio, talis æstimandus est coram lege, cui non credatur, nisi probet.

14. Quoad modum, tempus et materiam solutionis, cum specialis dispositio canonica non habeatur, servanda sunt principia juris civilis in iis præsertim quæ juri naturali evidenter cohærent. In genere si pacta adsint servanda sunt, nisi adsint curandum est, ne creditoris, pro quo ratio justitiæ militat, jura lædantur.

TITULUS XXIV.

De donationibus.

1. Donatio idem videtur esse ac doni datio et definiri potest: 'Rei licitæ nullo jure cogente in acceptantem facta collatio, vel datio'. Solet etiam definiri: 'Liberalitas nullo jure cogente in acceptantem collata'. Donatio igitur continet speciem liberalitatis; hinc vere donat qui aliquid suum nullo jure cogente alteri confert. Ex hac nota characteristicâ donationis sequitur, donationem non præsumi, sed probari debere a donatario. Nemo enim præsumitur velle suas facultates perdere, scilicet sine aliquo correspectivo alienare. Hinc potius præsumitur error, seu erronea solutio quam donatio nisi agatur de re haud gravis momenti, quæ a viro nobili, et divite tribuatur, vel nisi adsit remunerationis ratio. Donatio est collatio rei licitæ. Nam res illicitæ censentur esse extra commercium, unde nec vendi vel emi possunt. Quare qui donavit rem illicitam non potest adjici ad rem tradendam. Dicitur in acceptantem; nam non censetur completa donatio nisi fuerit acceptata. Quare pollicitatio nisi acceptetur non obligat promittentem, qui ante acceptationem alterius potest promissionem revocare, modificare suam voluntatem jam antea expressam. Hinc pariter si quis absenti donaverit, et demoriatur quin donatarius cognoverit donationem, et eam acceptaverit, donatio nulla est *l. 2. ff. h. t.*

2. Quod si vero donatio facta fuerit Ecclesiæ, vel pro causa pia, et fuerit rationalis, servanda est, quamvis non fuerit cognita et acceptata a rectore, vel administratore Ecclesiæ. Nam præsumitur acceptata a Deo saltem ceu piæ voluntatis seria deliberatio *can. 3. c. 12. q. 2.* Immo, si fuerit illegitime repudiata a prælato, vel rectore, Ecclesia habet beneficium restitutionis in inte-

grum, et etiam actionem contra rectorem repudiantem ad assequendum quanti interest.

3. Ut donatio consistat, aliquando debet insinuari penes magistratum jurisdictione pollentem. Insinuatio scilicet est declaratio donantis apud iudicem qua manifestat se aliquid donare ac petit ut in actis publicis adnotetur donatio, et instrumentum de eadem donatione conficiatur. Hæc insinuatio facienda est quoties donatio 500 solidos seu scutata Romana superat § 2. *Inst. h. t.* Quod si negligatur insinuatio, sustinetur donatio usque ad 500 solidos; pro reliquis vitiatur. Ita jus romanum non reformatum a jure canonico.

4. Donatio alia verbalis dicitur alia realis; 1^a. est promissio per verba de præsentem aliquid dandi vel præstandi ab alio acceptata, 2^a. ea est in qua non solum res promittitur sed actu etiam traditur. Secunda est completa donatio, qua dominium rei transit in donatarium. Prior censetur nondum perfecta. Hinc per hanc donationem non transit statim dominium rei sed solum jus ad habendam rem tempore congruo. Quare in traditione rei donans non tenetur fructus aut usuras solvere, licet fuerit in mora traditionis. Accedit etiam alia ratio ne scilicet liberalitas sua donatori nimis noceat *l. 9. ff. h. t. § 1.*

5. Alia est donatio, quæ dicitur inter vivos, alia fit mortis causa. Donatio inter vivos est actus absolutus completus, vel complendus in vita utriusque contrahentis. Donatio mortis causa ea est, quæ fit a donante intuitu mortalitatis suæ, seu facta mentione mortis vel possibilitatis aut suspicionis ejusdem. Donatio inter vivos in genere est irrevocabilis, perficitur enim ad modum contractus inducentis obligationem.

6. At dantur in jure aliquæ causæ ob quas revocari potest. 1°. Ingratitudo qualificata, quæque a juristis ingratitude prægnans dicitur. 2°. Supervenientia liberorum. 3°. Inofficiosa donatio. De ingratitude prægnante agit *c. ult. h. t.* in quo traditur quadruplici in casu eam verificari 1°. si donatarius manus violentas intulerit contra ipsum donantem, etiamsi id per mandatarium perficiat. 2°. Si donatarius atroces injurias contra eundem donantem intulerit. 3°. Si grave damnum non intentare solum, sed reapse inferre ausus fuerit rebus seu patrimonio donatoris. 4°. Si vitæ insidias struxerit vel periculum procuraverit. Quibus in casibus animadvertendum est ex dispositione *c. ult. h. t.* revocationem

faciendam esse ab ipso donante, non vero jus revocandi transire ad successores ejus. Ratio est quia donans qui revocationis actionem non promovet censetur condonare injuriam sibi, vel bonis suis illatam. Hinc revocatio ob ingratitude qualificatam censetur esse actio personalis ipsius donantis. Animadvertendum est etiam, revocari non posse donationes inter vivos factas Ecclesiis vel causis piis ob prælati ingratitude, vel administratoris Ecclesiæ, vel causæ piæ. Prælati enim, vel administrator non sunt ipsi proprie donarii, quorum sit consideranda ingratitude sed ipsa Ecclesia, vel causa pia est donataria.

7. Altera causa revocationis est si quis liberos non habens donavit vel omnia sua bona, vel partem notabilem eorum, et deinde vel unum, vel plures suscipiat filios *l. 8. c. De Rev. Donat.* Quia jus præsumit implicitam donationi esse conditionem 'nisi superveniant liberi, quos præsumitur donans velle absolute extraneis præferre.'

8. Tertia causa est inofficiositas donationis ex integro *tit. l. de inoff. donat.* Inofficiosa censetur donatio cum talis quantitas patrimonii donatione distrahat ut filiis non remaneat salva portio legitima. Revocari autem potest donatio sive a liberis extantibus tempore donationis, sive a supervenientibus, immo etiam post mortem donantis. At hæc revocatio non destruit totam donationem sed coarctat ad id quod superest detracta legitima; seu revocatio fit usque ad legitimam. *Novel. 92. et legg. 1. et 5. c. De inoff. donat.*

9. Donatio mortis causa, seu contemplatione mortis facta, censetur valere si donans decedat cum voluntate donandi. Quare quoties revocaverit prorsus desinit esse. Consideratur scilicet donatio hæc ceu species legati. Hinc relinqui potest non solum in testamento sed etiam in codicillis nec incipit valere nisi morte donantis fuerit confirmata.

10. Quoad personas quæ possunt donare quæstiones fieri possunt, quæ magis civiles sunt quam canonicæ, unam solum persolvemus quæ est, an clerici, et religiosi possint donare. Et primo de Clericis. Profecto quæstio non est de rebus propriis clericorum, in quibus ipsi aliis civibus æquiparantur, sed de bonis Ecclesiæ. In *c. 2. h. t.* interdicitur prælati, et rectoribus Ecclesiarum donatio quæ magna sit. Ratio est: quia prælati vel rector est ad-

ministrator et non dominus bonorum ecclesiasticorum. At justa interveniente causa servatis solemnitatibus juris, possunt praelati magnas etiam donationes facere, immo etiam de rebus immobilibus et mobilibus pretiosis. Hæc vero dispositio descendit ex conceptu donationis quæ exhibet contractum præjudiciale et veram alienationem. Hinc aliter factæ donationes possunt et debent revocari non solum ab ipso praelato donante, sed etiam ab ejus successoribus juxta ea quæ diximus in *tit. De Reb. Ecclesie alien. vel non.* Causæ sunt ratio remunerationis et ratio pietatis et misericordiæ. Quod vero legitima interveniente causa, et accedente juris solemnitate possit praelatus donationes etiam magnas perficere patet ex *c. 5. h. t.* in quo ex causa remunerationis probatur uti valida et licita infundatio, quæ refert speciem donationis. Porro possunt praelati et rectores donationes parvas facere ex mera liberalitate, licet nempe non adsit gravis causa, præsertim ubi adsit consuetudo. Permittuntur vero hæ parvæ donationes etiam, ut avaritiæ suspicio ab Ecclesiæ ministris removeatur.

11. Si de religiosis sermo sit distinguendum est inter praelatos monasteriorum, et simplices religiosos. Praelati, cum censeantur habere ordinariam administrationem bonorum monasteriorum suorum et familiæ religiosæ, æquiparantur Clericis sæcularibus regimen Ecclesiæ alicujus habentibus, scilicet pastoribus Ecclesiarum. Hinc quoad superiores ordinum valet regula supra exposita in ordine ad praelatos sæculares.

12. Religiosi vero, si administrant beneficium unitum Monasterio ex gr. parociam, ex qua fructus et emolumenta derivant, possunt quidem parvas et ordinarias donationes perficere, præsertim titulo eleemosynæ, non vero magnas. Ita Doctores communiter. Religiosi autem intra septa monasterii viventes, nec aliquo beneficio instructi, nullamque administrationem peculiarem exercentes, neque parvas donationes facere possunt absque superioris licentia saltem tacita *arg. c. 6. De statu monachor. et can. 11. c. 2. q. 1.* Censentur enim nullum jus habere circa res monasterii citra usum personalem ad propriam sustentationem. Hac in materia de prohibitione donationis religiosorum conferri possunt Const. Clem. VIII. *Religiosæ Congregationis*, et Urbani VIII. *Nuper a Congregatione.*

TITULUS XXV.

De peculio clericorum.

1. Clericus ex eo quod est Ecclesiæ mancipatus, de bonis ejusdem vivit, quorum bonorum regulariter habet etiam administrationem. At non prohibetur possidere bona quæ propria ejus sunt et constituent ejus peculium, idest privatum patrimonium. Nomine igitur peculii venit: 'Quidquid clericus habet in bonis distinctum a bonis Ecclesiæ'. Quæ denominatio inducta est per similitudinem ad jus civile, juxta quod admittitur peculium servorum, et filiorum familias constans ex rebus distinctis a bonis domini vel patris. Ex hoc conceptu sequitur peculium clerici non subjici dispositioni *tit. De rebus Ecclesie alien. vel non.*

2. Quadruplex est peculium clericorum. Primum appellatur patrimoniale, et componitur ex illis bonis, quæ clerico obvenerunt ex titulo aliquo civili ex gr. successione, contractu, vel profana, sed non prohibita industria. Secundum peculium dicitur quasi patrimoniale, seu industriale quod componitur ex bonis quæ citra redditus beneficii sui, et absque intuitu beneficii sibi clericus comparavit labore speciali vel honesta industria in muneribus ecclesiasticis obeundis, vel in officiis sacri ministerii adimplendis ex gr. in prædicatione verbi Dei. Hoc patrimonium respondet peculio castrensi vel quasi castrensi Romanorum. Tertium peculium est parsimoniale, et resultat ex illis bonis quæ sibi clericus comparavit subtrahens aliquid ex redditibus ecclesiasticis destinatis ad honestam vitæ sustentationem. Parsimoniale dicitur hoc peculium, quia parce vivendo illud sibi clericus comparavit. Quartum est proprie dictum ecclesiasticum, et appellari potest beneficiale peculium illudque resultat ex fructibus bonorum Ecclesiæ, quos suos facit clericus munia beneficii sui adimplens, et excedunt propriam clericus sustentationem. Unde hoc peculium comparat sibi clericus ex superfluis fructibus, vel distributionibus et ex redditibus pariter superfluis, quos ex gr. parochus vi muneris parochiali beneficio adnexi percipit *cap. 9. De test.*

3. Quæstio quæ prima a DD. proponitur est utrum clerici cujuslibet peculii habeant dominium seu proprietatem. Certum est clericos pleno jure possidere bona patrimonialis peculii ceu expresse docet *c. 9. de Test.* Ratio est quia in iis quæ clericus assequitur ex titulo honesto, et proprio æquiparatur cæteris civibus,